

LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMAI

Kalvarijų g. 1, Vilnius. Tel. (+370 5) 2754241, el. p. info@architekturumai.lt, www.architekturumai.lt
Atsiskaitomoji sąskaita LT50 7044 0600 0606 7130 AB SEB, kodas 70440. Įstaigos kodas 301111540

Lietuvos architektų rūmų nariams

2023-01-20 Nr. S23/01/15

DĖL KANDIDATAVIMO Į LIETUVOS ARCHITEKTŲ RŪMŲ ORGANUS IR REGIONINES ARCHITEKTŪROS TARYBAS

Atsižvelgdami į Lietuvos architektų rūmų (toliau – **Rūmų**) tarybos nario Vaidoto Kuliešiaus 2023-01-09 prašymą pateikti išaiškinimą dėl Rūmų organų ir Rūmų narių susirinkime renkamų Regioninių architektūros tarybų (toliau – **RAT** arba **Tarybų**) narių teisės kandidatuoti trečiai kadencijai iš eilės ir Kauno RAT pirmininko Daliaus Šarakausko 2023-01-11 klausimą dėl neužbaigtos RAT kadencijos skaičiavimo tvarkos, teikiame žemiau išdėstytą Rūmų vertinimą. Pažymime, kad Rūmai neturi įgaliojimų oficialiai aiškinti teisės aktų reikalavimų, todėl atsakyme nurodytos situacijos vertinimas nelaikytinas oficialiu teisės aiškinimu.

Dėl Rūmų organų narių kadencijų skaičiaus

Vadovaujantis Lietuvos architektų rūmų statuto (toliau – **Statuto**)¹ 64.6 papunkčiu „*tie patys asmenys Rūmų tarybos nariais gali būti renkami ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės*“, t. y. jeigu Rūmų narys jau buvo Rūmų tarybos nariu 2017-2020 ir 2020-2023 kadencijose, 2023 m. organizuojamuose rinkimuose jis/ji jau negali teikti savo kandidatūros ir būti renkamas į Rūmų tarybos 2023-2026 sudėtį. **Pažymime, kad analogiškas draudimas būti renkamam daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės** taikomas ir likusių Rūmų organų – Rūmų pirmininko (Statuto 79 p.), Profesinės etikos tarybos (Statuto 87 p.), Revizijos komisijos (Statuto 127 p.), Architektų profesinio atestavimo komisijos (Statuto 102 p.) ir Ekspertų komisijos (Statuto 115 p.) nariams.

Dėl RAT narių kadencijų skaičiaus

Pažymime, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo 18 straipsniu, Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo 6 straipsniu ir Statuto 47 punktu RAT nėra Rūmų organas, todėl RAT veiklai ir sudarymui Statuto nuostatos negali būti taikomos. Architektūros įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta, kad RAT yra sudaromos teritoriniu principu. Vadovaujantis Regioninių architektūros tarybų nuostatų (toliau – **RAT nuostatų**)² 7 punktu, šiuo metu yra suformuotos 5 (penkios) RAT (Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio regionuose). Kiekvieno regiono Taryba, savo kompetencijos ribose iš esmės veikia nepriklausomai nuo kitų regionų Tarybų: rinkimai į kiekvieno regiono Tarybos sudėtį vykdomi atskirai, kandidatai aiškiai nurodo regioną į kurį kandidatuoja, kiekviena Taryba turi savo pirmininką (RAT nuostatų 33 punktas). Dėl šių priežasčių, RAT nuostatų 11 punkte (*aktuali redakcija nuo 2017-11-10*) dvejų kadencijų ribojimas numatytas būtent konkretaus regiono Tarybos atžvilgiu: „*Tie patys Tarybų nariai į tos pačios Tarybos sudėtį gali būti renkami ar skiriami ne daugiau kaip 2 (dvejoms) kadencijoms iš eilės.*“ Vadinasi, jeigu Tarybos narys buvo

¹ Lietuvos architektų rūmų statusas įregistruotas Juridinių asmenų registre 2018-06-26.

² Regioninių architektūros tarybų nuostatai patvirtinti 2017 m. lapkričio 10 d. Lietuvos architektų rūmų tarybos sprendimu Nr. T17/10-1 „Dėl Regioninių architektūros tarybų nuostatų patvirtinimo“

išrinktas ir dirbo dvi kadencijas iš eilės (2017-2020 m. ir 2020-2023 m.) to paties regiono (pvz. Vilniaus) Taryboje, **į tą pačią (Vilniaus) Tarybą kandidatuoti ir būti renkamas trečią kartą iš eilės toks narys jau nebegali, tačiau jis (ji) turi teisę kandidatuoti ir būti renkamas (-a) į kito regiono (Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ar Panevėžio) Tarybą.**

Pažymime, kad 2021-11-01 įsigaliojus Architektūros įstatymo 18 straipsnio 4 dalies pakeitimams dvejų kadencijų ribojimas RAT nariams numatytas ir įstatymu: „*Regioninių architektūros tarybų nariais asmenys gali būti renkami ar skiriami ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės*“. Vadovaudamiesi Architektūros įstatymo 18 straipsnio 2 dalyje įtvirtintu teritoriniu RAT formavimo principu ir įstatymo leidėjo tikslais, išdėstytais 2021-06-30 priimto Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo Nr. XIII-425 8, 9, 10 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo aiškinamajame rašte³, Rūmai daro išvadą, kad Architektūros įstatyme įtvirtintas RAT narių kadencijų ribojimas, įstatymo lygmeniu, pakartoja ankstesnį RAT nuostatų 11 punkto reglamentavimą ir dvejų kadencijų ribojimą nustato ne visoms penkioms, RAT nuostatuose įvardintoms, Taryboms kartu, o kiekvienai Tarybai atskirai: „*Keičiant 18 str. 4 dalį, siūloma nustatyti, kad tarybos nariu asmuo gali būti renkamas ar skiriamas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės, siekiant tarybų veiklos objektyvumo ir skaidrumo ar užkirsti kelią asmeninių ilgalaikių ryšių, kurie galimai trukdytų priimti objektyvius sprendimus, susiformavimui*“.

Papildomai atkreipiame dėmesį, kad ankstesnių rinkimų metu Rūmų nariai teikdavo savo kandidatūrą į Rūmų ekspertų komisijas (sąrašą) iš kurių, Rūmų tarybos sprendimu, dalis išrinktų Rūmų ekspertų komisijos narių buvo deleguojami į RAT, t. y. dalis ekspertų komisijos narių kartu tapdavo ir RAT nariais. Kaip minėta aukščiau, vadovaujantis Rūmų statuto 115 punktu, į Rūmų ekspertų komisijas asmenys negali būti renkami daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės, todėl **tie Rūmų nariai, kurie dvi kadencijas iš eilės buvo išrinkti į Rūmų ekspertų komisiją ir lygiagrečiai dvi kadencijas iš eilės dirbo RAT – gali kandidatuoti tik į kito regiono RAT (atsižvelgiant į RAT nuostatų 11 punkto reikalavimus) ir neturi teisės būti renkami į Rūmų ekspertų komisiją (sąrašą), rinkimų metu apie tai nurodant prie kandidato pavardės.**

Dėl kandidatavimo teisės į to paties regiono Tarybą (RAT), jei kandidatas dirbo dvi kadencijas iš eilės, tačiau vieną iš kadencijų ne visą (3 metų) kadencijos laikotarpį.

Atkreipiame dėmesį, kad neužbaigtos RAT kadencijos skaičiavimo (įskaitymo) klausimas Architektūros įstatyme ir/ar RAT nuostatuose nėra reglamentuojamas. Kaip minėta, kadencijų atžvilgiu, RAT nuostatų 11 punkte (aktuali redakcija nuo 2017-11-10) įtvirtinta jog „*Tie patys Tarybų nariai į tos pačios Tarybos sudėtį gali būti renkami ar skiriami ne daugiau kaip 2 (dvejoms) kadencijoms iš eilės.*“ Šios nuostatos aiškinimui taikant lingvistinį ir teisės aktų leidėjo tikslų (ketinimų) metodus, akivaizdu, kad reguliavimu siekiama apriboti asmens teisę dirbti to paties regiono Tarybos sudėtyje ilgiau kaip 6 metus (2 kadencijas) iš eilės, nepadarius kadencijos trukmės (3 metų) pertraukos. Jeigu asmuo, dėl tam tikrų priežasčių neužbaigęs viso pirmos ir/ar antros kadencijos laiko, galėtų iš karto kandidatuoti kituose, to paties regiono, Tarybos rinkimuose iš esmės būtų sudaroma galimybė dirbti trijose to paties regiono Tarybos kadencijose iš eilės ir pertrauka tarp dvejų kadencijų ir trečiosios būtų trumpesnė nei RAT nuostatų 10 punkte numatyta bendra kadencijos trukmė (3 metai). Pažymime, kad toks vertinimas pažeistų RAT nuostatų 11 punkte numatytą dvejų kadencijų ribojimo imperatyvą ir sudarytų galimybę nariams, savo noru atsistatydinus antros kadencijos pabaigoje, kandidatuoti į konkretaus regiono Tarybą neribotą

³ Aiškinamasis raštas „Dėl Lietuvos Respublikos architektūros įstatymo Nr. XIII-425 8, 9, 10 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos architektų rūmų įstatymo Nr. X-914 antrojo skirsnio 4, 6, 8, 9, 10 ir 11 straipsnių pakeitimo, įstatymo papildymo 4¹ straipsniu ir priedo pripažinimo netekusiu galios įstatymo, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo Nr. I-120 40 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos statybos įstatymo Nr. I-1240 12 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo Nr. I-301 28¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektų

kadencijų skaičių, kas iškreiptų ir kadencijų skaičiavimo tvarką.

Atsižvelgiant į RAT nuostatų 12 punktą Tarybų nariai, nesibaigus kadencijos laikui, delegavusių institucijų sprendimu gali būti atšaukiami iš pareigų esant šioms aplinkybėms: 12.1. *Tarybos nariui pažeidus jam taikomus, akademinės etikos, ar architekto profesinės etikos reikalavimus*; 12.2. *Tarybos nariui netekus narystės jį delegavusioje organizacijoje*; 12.3. *Tarybos nariui sustabdžius architekto kvalifikacijos atestato galiojimą ar netekus narystės jį delegavusioje architektų profesinėje asociacijoje – Lietuvos architektų rūmuose ar Lietuvos architektų sąjungoje*; 12.4. *Tarybos nariui nustojusiam vykdyti nuolatinę mokslinę pedagoginę architektūros srities veiklą, kai jis buvo deleguotas atitinkamos aukštosios mokyklos*; 12.5. *Tarybos nariui padarius kitą teisės ar etikos normų pažeidimą*; 12.6. *Tarybos nario prašymu*. Vadinasi Tarybos narys gali neužbaigti 3 metų kadencijos dėl objektyvių priežasčių (padarytas etikos pažeidimas ar nutrukę fiduciariniai santykiai su delegavusia institucija) arba subjektyvių priežasčių (savo noru). Atsižvelgiant į Valstybės tarnybos įstatymo 17 straipsnio 5 dalies analogiją, galima daryti išvadą, kad jeigu RAT nuostatų 12 punkte išvardintos priežastys, dėl kurių nario kadencija pasibaigė anksčiau laiko, išnyko ir asmuo vėl pageidauja kandidatuoti į to paties regiono Tarybą, kurioje jis dirbo ne visą dviejų kadencijų laiką (mažiau kaip 6 metus iš eilės), toks **asmuo turi teisę kandidatuoti į to paties regiono Tarybą ne ilgesniam kaip likusiam kadencijos laikotarpiui**. Teikiant tokio asmens kandidatūrą, balsavimo biuletenyje papildomai turi būti aiškiai nurodomas konkretus likęs neužbaigtos kadencijos laikas, kuriam Rūmų narys kandiduoja į RAT. Rūmų tarybai tvirtinant RAT sudėtį, jei toks asmuo bus išrinktas, prie jo, kaip Tarybos nario, turėtų būti pažymėta individuali kadencijos laiko trukmė ir jai pasibaigus, nurodytas kitas išrinktas pakaitinis narys, likusiam Tarybos sudėties kadencijos laikui.

Apibendrinami aukščiau išdėstytus argumentus pažymime, kad:

1. Vadovaujantis Statuto 64.6 papunkčiu Rūmų organų (tarybos, pirmininko, profesinės etikos tarybos, revizijos komisijos, architektų profesinio atestavimo komisijos, ekspertų komisijų) nariais **asmenys negali kandidatuoti ir būti renkami daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės**.
2. RAT nariai **į to paties regiono Tarybos sudėtį gali būti renkami ar skiriami ne daugiau kaip 2 (dvejomis) kadencijoms iš eilės**. Jeigu Tarybos narys buvo išrinktas ir dirbo dvi kadencijas iš eilės (2017-2020 m. ir 2020-2023 m.) to paties regiono (pvz. Vilniaus) Taryboje, **į tą pačią (pvz. Vilniaus) Tarybą kandidatuoti ir būti renkamas trečią kartą iš eilės toks narys jau negali, tačiau turi teisę kandidatuoti ir būti renkamas į vieno iš kitų regionų (Kauno, Klaipėdos, Šiaulių ar Panevėžio) Tarybą**.
3. Jeigu narys to paties regiono Taryboje (RAT) dirbo dvi kadencijas iš eilės, tačiau vieną iš kadencijų ne visą laiką (trumpiau nei 3 metus), jis/ji **turi teisę kandidatuoti ir būti išrinktas į to paties regiono Tarybą trečią kartą iš eilės, bet ne ilgesniam kaip likusiam (neužbaigtos) pirmos ar antros kadencijos laikotarpiui, apie tai nurodant rinkimų metu ir skiriant narį į RAT**.

Lietuvos architektų rūmų pirmininkas

Lukas Rekevičius